

Прімо Леві «Чи це людина»

Прімо Леві, автор книги «Чи це людина», опинився в концтаборі у січні 1944 року. Прімо був учасником партизанського загону «Справедливість і свобода». За що у грудні 1943 року його арештувала фашистська міліція.

У 24 роки хлопець зіштовхнувся із новою реальністю: не згадує минуле, не думає про майбутнє, не відкладає хліб на потім, тримає ложку за пазухою, не губить сорочку, запам'ятає одне слово «jawohl» («зрозумів»).

Якщо хочеш вижити, вчися красти і дурити. Вчися казати «ні», забудь про співчуття до себе й інших, тримайся за тих, кому довіряєш.

У розділі «По цей бік добра і зла» Прімо розповідає про табірну біржу. Ув'язнені продавали на ній заощаджений хліб, баланду, махорку, ріпу, мило, цвяхи, мішки. Дехто продавав єдину подерту сорочку, відсутність якої на тілі гарантувала побиття.

«Історія десяти днів», якою завершується книга, — це короткий опис визволення. Коли німці покинули табір, в'язні залишилися без баланди, ліків, води. Люди-привиди вмирали, сновигаючи табором у пошуках мерзлої картоплі чи ріпи.

«Ми лежали у світі мертвих і примар. Навколо нас і в нас самих всередині зникали останні сліди цивілізованості. Діло перетворення людей на тварин, яке започаткували переможні німці, було доведено до кінця німцями переможеними».

Марта Холл Келлі «Бузкові дівчата»

У жіночому таборі Ревенсбрюк німецькі лікарі займаються науковою діяльністю. Жінкам роблять операції, під час яких в рану вводять збудники стрептокока чи газової гангрени. Перед тим, як зашивати рану, її наповнюють битим склом, дерев'яними щіпками або тирсою.

«Невдовзі у всіх нас піднялася температура, і ще більше дівчат почали страждати від нудоти. Біль у моїй нозі був страшенний, наче її покусала хмара злих ос».

Лікарка Герта Оберхойзер, яка добровільно приїхала в Ревенсбрюк, не бачить у своїх діях нічого поганого. Адже чесні люди до табору не потрапляють. Та й, зрештою, це просто її робота.

Коли німці стануть переможеними, Гертю засудили на 20 років, але випустять достроково. Жінка повернеться до лікарської діяльності, придбає авто. А Кася Кужмерик, табірний «кролик», щодня шкутильгатиме, відчуючи в нозі жахливий біль. І якби не Кароліна Феррідей, волонтерка із Франції, вона мирилася б із тим болем до кінця життя.

Роман складається із трьох сюжетних ліній: Кася Кужмерик, Герта Оберхойзер, Кароліна Феррідей.

До слова, «кролики» Равенсбрюка – це 74 жінки, які зазнали хірургічних знущань. Кроликами їх називали через специфічну ходьбу. Кароліна та Герта – невигадані персонажі. Кася – прототип Ніни Іванської, якій у таборі зробили експериментальну операцію.